

Опазване на нематериалното културно наследство: проблеми и интерпретации

Ива Станоева

(Резюме)

В настоящия текст авторът се основава на опита си на учен в областта на фолклористиката и антропологията, и на експерт в сферата на нематериалното културно наследство. Към него се наслагват и впечатления от събития в общественото и медийното пространство на България, случили се през последните две-три години.

Статията е структурирана в три части: *Понятието*, *Наследството*, *Опазването*.

В първата част авторът се спира на появата на понятието *нематериално културно наследство* и съдържанието му съгласно Конвенция 2003 на ЮНЕСКО. След това насочва вниманието върху нееднозначното му приемане в България – несъгласие с употребата му като „заместител” на *фолклор* и *фолклорна култура*; използването му като синоним на *духовна култура* и подмяната по този начин на същинското му значение; все по-широкото му навлизане в общественото пространство през последните години и пряката връзка на този факт с културни политики в областта на нематериалното културно наследство.

Във втората част акцентът е върху някои съществени разминавания между същността на нематериалното културно наследство и представите за него: нематериалното културно наследство на България са традиционните знания, умения и дейности на всички етнически и конфесионални общности, живеещи на територията на страната, а не само тези на българите; то е практикуване на умения и дейности, характерни и за модерната култура, а не само за традиционната; авторските обработки на различни традиционни текстове – песенни, инструментални, танцови, обредни, пластични, за нуждите на фолклорни състави и ансамбли, не са нематериално културно наследство.

В третата част авторът фокусира вниманието върху някои нови акценти, които поставя Конвенция 2003 при опазването на нематериалното културно наследство. Той съпоставя популярните събори на народното творчество от втората половина на ХХ в. и програмата „Живи човешки съкровища”, започнала през 2008 г. и неуспяла все още да разгърне целия си потенциал поради редица слабости в нейната организация. Обръща внимание на доминирането на показността и престижността за сметка на отговорността в отношението на различни институции към опазването на нематериалното културно наследство.

Ива Станоева

Институт за етнология и фолклористика

с Етнографски музей – БАН

ул. „Акад. Георги Бончев“, бл. 6

1113 София, БЪЛГАРИЯ

iva_stanoeva@abv.bg